

**Fővárosi Ítéltábla
mint másodfokú bíróság
2.Mf.31.256/2020/3.**

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a Dr. Lehőcz József (**felperesi jogi képviselő címe**) által képviselt **felperes (felperes címe)** felperesnek - a Pál és Kozma Ügyvédi Iroda (**I. rendű alperesi jogi képviselő címe**, ügyintéző: dr. Kozma Anna ügyvéd) által képviselt **I. rendű alperes (I. rendű alperes címe)** I. rendű alperes és a dr. T. Nagy Tibor ügyvéd (**II. rendű alperesi jogi képviselő címe**) által képviselt **II. rendű alperes (II. rendű alperes címe)** II. rendű alperesek ellen üzemi balesetből eredő kártérítés tárgyában indult perében a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 64.M.2469/2017/71. számú - 75. sorszámon kijavított - ítéletével szemben az I. rendű alperes által 72. sorszámon, a II. rendű alperes által 73. sorszámon benyújtott fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítélet nem fellebbezett rendelkezéseit nem érinti, a sérelemdíjra vonatkozó ítéleti rendelkezést helybenhagyja, a háztartási járadék tekintetében az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatja és a lejárt összegű háztartási járadék összegét 300.000 (háromszázezer) forintra, a véghatáridő nélkül fizetendő havi háztartási járadék összegét 5.000 (ötezer) forintra leszállítja.

Kötelezi az alpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 50.000 forint (ötvenezer) másodfokú perköltséget.

Az illeték tekintetében az elsőfokú ítélet megváltoztatásával az alperesek által egyetemlegesen fizetendő elsőfokú illeték összegét 304.060 (háromszáznégyszer-hatvan) forintban állapítja meg.

Kötelezi az alpereseket, hogy fizessenek meg az államnak - külön felhívásra - 353.520 (háromszázötvenháromezer- ötszázhusz) forint fellebbezési eljárási illetéket. A felperest terhelő elsőfokú eljárási és fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság döntése és az általa megállapított tényállás

- [1] A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a megismételt eljárásban 2019. december 17. napján hozott 64.M.2469/2017/71. számú ítéletével a 2013. november 14-én elszenvedett munkahelyi balesetre tekintettel egyetemlegesen kötelezte az alpereseket a felperes javára 1.200.000 forint lejárt háztartási járadék, továbbá a késedelmi kamat, illetve 2020. január 1-jétől havonta előre, véghatáridő nélkül havi 20.000 forint háztartási járadék megfizetésére. Az elsőfokú bíróság ezen kívül ápolási költség címén 60.000 forint, keresetvesztesség címén 1.067.646 forint és a késedelmi kamat, továbbá sérelemdíj címén 4.000.000 forint megfizetésére kötelezte az alpereseket egyetemlegesen.

- [2] Az elsőfokú bíróság a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 7.Mf.680.266/2017/4. számú végzése alapján megismételt eljárásban a kiegészített bizonyítási eljárás adatai alapján a következőket állapította meg.
- [3] A felperes 2013. május 27. napjától többször, határozott idejű munkaviszonyban állt munkaerőkölcsonzés céljából az I. rendű alperessel. Ez alapján a felperes operátor munkakörben végzett munkát a II. rendű alperes részére. 2013. november 14-én a felperes munkavégzés során a II. rendű alperes telephelyén balesetet szenvedett, amikor a futószalagon egy elakadt kb.16 kg-os dobozt kívánt elmozdítani a többi doboz útjából. Az elakadt doboz megemelésakor kifejtett erőltetéstől, illetve a rossz testhelyzettől a felperes bal válla megroppant. A II. rendű alperes által felvett munkabaleseti jegyzőkönyv szerint a balesethez az vezetett, hogy az adagolóállványon elakadt rakományt a felperes rossz testhelyzetben mozdította ki. Az I. rendű alperes 2013. december 10-i határozatával üzemi balesetnek ismerte el a balesetet azzal, hogy annak egészségkárosító következménye a vállhúzódás volt. A felperes a balesetet követően keresőképtelen állományban volt, 8 hónapon keresztül konzervatív kezeléssel próbálták az állapotát javítani, majd 2014. július 18-án és 2015. július 24-én műtétekre került sor. A felperes 2014. szeptember 24. napjától a **Cs.K.** Önkormányzati Hivatal **123.** számú határozata alapján aktív korúak ellátására volt jogosult. 2016. március 16. napjától a **Cs.K.** Önkormányzat a felperessel közfoglalkoztatási szerződést kötött, mely alapján a felperes munkát végzett. A felperes harmadik gyermeke 2016. augusztus 12-én született.
- [4] Az elsőfokú bíróság az alapeljárásban beszerzett orvosszakértői vélemény és annak kiegészítései, továbbá a munkaegészségügyi orvosi szakértői vélemény, illetve tanú 1, a felperes házastársa és tanú 2 tanúk vallomásai alapján alaposnak találta a felperes keresetét figyelemmel a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 166. §- 167. §-ában és 221. § (4) bekezdésében foglaltakra.
- [5] Az elsőfokú bíróság megállapította az alperesek egyetemleges felelősségét a felperes 2013. november 14-i balesetért figyelemmel arra, hogy a perbeli nyilatkozataik során a jogalapot nem vitatták, a kártérítési felelősség alóli mentesülés körében pedig olyan tény, körülményt nem adtak elő, amely a felelősségük fennállását megkérdőjelezte volna.
- [6] Az elsőfokú bíróság a lejárt háztartási járadék iránti és a jövőre nézve véghatáridő nélkül előterjesztett járadék iránti követelést megalapozottnak találta. Érvelése szerint a felperes személyes nyilatkozatával egybehangzó tanúvallomások alapján megállapítható volt, hogy a felperes a háztartási és a házkörüli feladatok ellátásában a balesetet követően már nem tud úgy részt venni, mint korábban. Ezt alátámasztotta a szakértői vélemény azon megállapítása is, hogy a felperes nehéz és közepesen nehéz fizikai, valamint háztartási és mezőgazdasági munkák elvégzésében tartósan akadályozott. Ebből következően azon ház körüli és háztartási munkák ellátásában sem tud részt venni, ami nehéz vagy közepesen nehéz munkának minősül. A felperes a ház tisztántartásában segítséggel tud közreműködni, a házkörüli feladatok ellátásában pedig egyáltalán nem, annak ellenére, hogy a balesetet megelőzően a felperes gondozta a kertet, amely a baleset óta teljes mértékben a családtagokra hárul.
- [7] A háztartási járadék indokoltsága körében az elsőfokú bíróság bizonyítottan találta, hogy a felperes komoly segítséget kap a háztartási munkában a 14 éves lányától. Mindez „kifejezetten nehéz helyzetet eredményez”, mivel a gyermeke a háztartási munkák miatt nyilvánvalóan nem tud annyi időt fordítani a tanulásra, a barátaival való kapcsolattartásra és nem tudja a gyermeki létét úgy

megélni, mintha nem kellene segítenie az édesanyjának. Az elsőfokú bíróság a háztartási járadék körében értékelte továbbá, hogy a felperes a baleset óta már nem tudja a szabadidős tevékenységeket a korábbiaknak megfelelően végezni. A gyermekeivel már nem tud biciklizni, játszani, ezeket a tevékenységeket nem tudja olyan terhelhetőséggel végezni, mint a baleset előtt. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság a háztartási járadék címén előterjesztett, havi 20.000 forint összeget nem találta eltúlzottnak, ezért ezen a jogcímen a kereseti kérelem szerint kötelezte az alpereseket.

- [8] Az elsőfokú bíróság a balesetet, illetve a műtétet követő időszakra előterjesztett ápolási költség igényt az orvosszakértői véleményre hivatkozva találta megalapozottnak. A felperes által megjelölt összegszerűséget nem találta eltúlzottnak, ezért a kereseti kérelem szerint marasztalta az alpereseket.
- [9] Az elsőfokú bíróság alaposnak találta a keresetveszteség jogcímén előterjesztett követelést is. Ezzel összefüggésben az aktív korúak ellátására, illetőleg a közfoglalkoztatásra vonatkozó okiratok tartalmán kívül a szakértői véleményeket vette figyelembe. Megállapította, hogy a felperes a baleset következtében 16%-os mértékű munkaképesség-csökkenést szenvedett el, majd a balesetet követően közfoglalkoztatás keretében elhelyezkedett, segédmunkás munkakört látott el, a település parkolójában jegyet szedett, illetve a kultúrházban a rendezvények előkészítésében vett részt. Nehéz fizikai munkát azonban nem végzett. Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság a keresetveszteségi járadék megfizetésére a módosított keresetben meghatározott összegszerűség alapján kötelezte az alpereseket.
- [10] Az elsőfokú bíróság a sérelemdíjjal kapcsolatos igényt szintén alaposnak találta a kereseti kérelemben meghatározott 4.000.000 forint alapján. Hangsúlyozottan értékelte azt, hogy a felperes 2013. novemberében - a baleset bekövetkezésekor - fiatal életkorúnak minősült, így a baleset következtében állandósult sérülését hosszú ideig kénytelen elviselni, élete jelentős részét akadályoztatásokkal kell leélnie. A szakvéleményre hivatkozva a bíróság jelentőséget tulajdonított annak is, hogy a felperes állapota végleges, abban javulás nem várható, az életkor előrehaladtával rosszabbodás is bekövetkezhet. A mindennapi tevékenységeket érintő korlátozottsága a baleset óta folyamatosan fennáll és a jövőben is bizonyosan fenn fog állni. Ez abban is megnyilvánul, hogy a felperes soha nem fogja tudni úgy használni a bal karját, mint a balesetet megelőzően. A felperes mindennapi élete „jelentős mértékben elnehezült, fizikai és lelki fájdalmai folyamatosan fennállóak”.
- [11] Az elsőfokú bíróság jelentőséget tulajdonított annak is, hogy a felperesnek a balesetet követően harmadik gyermeke született, azonban kisgyermekes édesanyaként nem tud úgy foglalkozni a gyermekével, mint ahogy azt a baleset előtt tehette volna. A mindennapi tevékenységekben a legnagyobb lánya segítségére szorul, ami szintén komoly nehézségeket eredményez, hiszen így a felperes gyermekének kevesebb ideje marad a tanulásra, a barátaira.
- [12] Mindezek alapján az elsőfokú bíróság, hivatkozva a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42., 2:43. §-ában foglaltakra, a testi épség és az egészség, mint személyiségi jog megsértése okán alaposnak találta az erre alapított sérelemdíj iránti igényt az egészségkárosodás mértékére, végleges voltára és arra tekintettel, hogy az a mindennapi életet és a családdal való kapcsolatot jelentősen befolyásolta. Ezért a sérelemdíj összegét nem találta eltúlzottnak, annak megfizetésére a kereset szerint kötelezte az alpereseket.

Az I. rendű alperes fellebbezése

- [13] Az I. rendű alperes a fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatását kérte a háztartási járadék és a sérelemdíj összege tekintetében. A háztartási járadékot illetően elsődlegesen a keresetet elutasító érdemi döntés meghozatalát, másodlagosan a kártérítési járadék havi 1.000 forintba történő leszállítását és az alperesek ennek megfelelő marasztalását kérte. A sérelemdíj tekintetében az összeg leszállításával, annak legfeljebb 500.000 forintban történő meghatározását kérte. Az I. rendű alperes perköltségigényt is érvényesített a másodfokú eljárásra vonatkozóan.
- [14] A háztartási járadékot illetően azért találta az elsőfokú ítéletet megalapozatlannak, mert a háztartási munkákkal összefüggésben kizárólag az a körülmény volt bizonyított, hogy a felperes a baleset óta az ablaktisztításban és a függöny felrakásában akadályozott. tanú 2 tanúvallomása csupán azt bizonyította, hogy a felperes ezen kívül bizonyos tárgyakkal a magasból való levételében szorul segítségre. Az egyéb háztartási munkákat azonban a felperes el tudja látni, a főzés, takarítás tekintetében nem szorul segítségre. A felperes a házkörüli munkák közül a hólapátolásra hivatkozott, azonban ez a tevékenység az ablaktisztításhoz hasonlóan éves viszonylatban olyan csekély időráfordítást igényel, amely akadályoztatás esetén sem teszi indokolttá havonta járadék megfizetését. A felperes házasságban él és a hólapátolás még abban az esetben sem szükségszerűen a nő feladata, amennyiben az egészségi állapota ezt lehetővé teszi. A felperes állításával szemben nem nyert bizonyítást az sem, hogy a kerti munkák elvégzésében akadályozott. Ezzel kapcsolatban is ellentmondásos nyilatkozatok és vallomások álltak rendelkezésre a perben a növénytermesztés, a füvesítés, a szőlőművelés vonatkozásában. Az elsőfokú bíróság ezen kívül téves jelentőséget tulajdonított a felperes 14 éves lányát illetően annak, hogy az édesanyjának nyújtott segítség miatt mennyiben van akadályozva a tanulásban, a barátaival való kapcsolattartásban. Ez a körülmény ugyanis a felperes által előterjesztett kártérítési járadék jogalapját és összegezését nem befolyásolta. Mindezekre tekintettel a felperes akadályoztatásának bizonyított mértéke alapján legfeljebb 1.000 forint járadék megfizetését találta indokoltnak.
- [15] Az I. rendű alperes aránytalanul eltúlozottnak találta az elsőfokú bíróság által sérelemdíj címén megítélt összeget. A perben beszerzett orvosszakértői vélemény ugyanis nem igazolta azt, hogy a felperes mindennapi élete jelentős mértékben elnehezült, fizikai és lelki fájdalmai folyamatosan fennállnak. A szakértő kizárólag a nehéz és közepesen nehéz fizikai munkában fennálló akadályoztatást állapította meg, azonban a mindennapi életvitelre vonatkozó akadályoztatást, továbbá pszichiátriai betegség fennállását nem. A felperesnél felmerülő alkalmazkodási zavart csak részben találta a balesettel összefüggőnek. A felperes a baleset következtében nem vált munkaképtelenné, hiszen közfoglalkoztatás keretében is tudott munkát vállalni és az OKJ-s képzése alapján is lehetősége van elhelyezkedni. Az elsőfokú bíróság ezen kívül tévesen tulajdonított a sérelemdíj összegének vizsgálata körében jelentőséget annak, hogy a felperes a harmadik gyermeke ellátásában miként van korlátozva a baleset miatt. A harmadik gyermekét a felperes a balesetet követően vállalta, vagyis felmérhette azt, hogy az állapota egy gyermek nevelésében milyen nehézségekkel jár. Ezért ennek következményei nem voltak az alperesekre háríthatóak.
- [16] A sérelemdíj vizsgálatakor azt sem lehetett figyelembe venni, hogy a felperes számára segítséget nyújtó gyermeke miként tudja megélni a gyermekkorát, mivel ez a körülmény legfeljebb az ő sérelemdíj iránti igényét alapolozhatná meg. Emellett az sem volt bizonyított, hogy konkrétan milyen segítséget nyújt a felperesnek a gyermeke, figyelemmel arra is, egy kamasz gyermek esetében is elvárható a közreműködés a háztartási feladatokban.

A II. rendű alperes fellebbezése

- [17] A II. rendű alperes az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a kártérítési járadék tekintetében a keresetet elutasító érdemi határozat meghozatalát, a sérelemdíj tekintetében pedig az összeg leszállításával annak 1.500.000 forintban történő megállapítását kérte.
- [18] Álláspontja szerint a háztartási járadékot illetően kizárólag az a körülmény nyert bizonyítást, hogy a felperes a baleset óta az ablaktisztítást nem tudja önállóan ellátni. A többi háztartási munkával kapcsolatban a felperes nem is tett olyan előadást, hogy azok elvégzésére alkalmatlan. tanú 2 tanúvallomása csupán azt tartalmazta, hogy amikor a felperes levett valamit magasról, akkor kért segítséget tőle. Ugyanakkor a tanú arra is nyilatkozott, hogy már régóta nem segít a felperesnek a háztartási teendőkben. tanú 2 vallomása amiatt is aggályos volt, hogy nem lehetett megállapítani, mennyiben lát rá a felperes és családja mindennapi életére, hiszen információit többnyire közvetett módon szerezte. Ezért a tanú vallomása nem volt alkalmas a háztartással kapcsolatos segítség és a többletmunkával kapcsolatos hivatkozások alátámasztására. Mindezek alapján azt a következtetést lehetett levonni az elsőfokú ítélettel szemben, hogy a felperes nem szorul segítségre a mindennapi háztartási munkák kapcsán.
- [19] tanú 1 tanúvallomása szintén ellentmondásos volt, emiatt nem volt alkalmas a keresetben meghatározott tényállás alátámasztására. A tanú előadta, hogy korán reggeltől késő estig a munkája miatt nem tartózkodik otthon és tanú 2vel ellentétes nyilatkozatot tett a tanú háztartásban nyújtott segítsége vonatkozásában. A felperes házastársa lényegében csak az elmosott tányérok elpakolását végzi, amelyből szintén az a következtetés volt levonható, hogy a felperes nem igényel további segítséget a háztartási munkák során.
- [20] A közfoglalkoztatási szerződés szerint a felperes fizikai, takarítási munkák ellátására lett alkalmazva, az az állítása pedig, hogy kizárólag jegyzetői munkákat látott el, nem volt bizonyított. Az elsőfokú bíróság az önkormányzattól beszerzett okirattal szemben a felperes nyilatkozatát fogadta el.
- [21] A sérelemdíj tekintetében a II. rendű alperes a személyiségi jogsértés tényét nem vitatta, a munkahelyi baleset tényére figyelemmel. Azonban álláspontja szerint a perben beszerzett szakértői vélemények nem támasztották alá, hogy a felperes mindennapi életvitele jelentős mértékben elnehezült, mivel kizárólag nehéz és a közepesen nehéz fizikai munkákkal kapcsolatban állapítható meg korlátozottság. A felperes alkalmazkodási zavara (önértékelési probléma, érzelmi labilitás, csökkent frusztrációtűrés, lobbanékonyosság) csak részben volt összefüggésbe hozható a munkahelyi balesettel. Mindezen problémák miatt a felperes nem kért szakmai segítséget, amiből az következik, hogy ezekkel a problémákkal megfelelően együtt tud élni. A harmadik gyermek vállalása is azt támasztotta alá, hogy a családi életvitel, a felperes családon belüli tevékenysége nem nehezült el jelentős mértékben.
- [22] Jelentősége volt annak, hogy a felperes munkavállalóként nincs gátolva abban, hogy a jelenlegi állapotában elhelyezkedjen, hiszen csak a nehéz és a közepesen nehéz fizikai munkák ellátásában korlátozott. Az elsőfokú bíróság azt a tényt sem értékelte, hogy a II. rendű alperes a per folyamán további foglalkoztatásra irányuló ajánlatot tett a felperesnek, aki ezt nem fogadta el. Ebből következően a jövőképe negatív változása bizonyosan nem az elhelyezkedési nehézségeivel függ össze.

- [23] A tanúvallomások alapján azt lehetett megállapítani, hogy a felperesnek legfeljebb az ablaktisztításnál van szüksége segítségre. Az ablaktisztítás gyakorisága azonban nem teszi indokolttá havi háztartási járadék megfizetését. A járadék megállapítását ugyanakkor nem érinti, hogy az esetleges segítségnyújtás a felperes gyermekének iskolai felkészültségét vagy társadalmi kapcsolatait miként befolyásolja.

A felperes fellebbezési ellenkérelme

- [24] Az alperesek fellebbezésével szemben a felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását és az alperesek másodfokú perköltségben történő marasztalását kérte.
- [25] Érvelése szerint a megismételt eljárás során az elsőfokú bíróság teljes mértékben eleget tett a másodfokú bíróság végzésében foglaltaknak. Ez alapján kiegészítette a bizonyítást, amely alapján megállapítható volt a konzervatív orvosi kezelés eredménytelensége, az általa ellátható munkák jellege. A munkaegészségügyi orvosszakértő azt is megállapította, hogy könnyű fizikai munka ellátására csak abban az esetben alkalmas, amennyiben nem szükséges 2 kg-nál nehezebb tárgyak emelése vagy kézi anyagmozgatás. A szakértő kifejezetten megállapította, hogy könnyű fizikai munkára is csak korlátozásokkal alkalmas. A 16 %-os munkaképesség-csökkenése véglegesnek minősül, ez a sérülés fiatalon érte és kihatott a család egzisztenciájára, valamint magánéleti problémákat is eredményezett. Mindezek alapján a sérelemdíj összege nem volt eltúlzott. A felperes fellebbezési ellenkérelmében hivatkozott továbbá a keresetvesztéssel kapcsolatos ítéleti rendelkezés bizonyított és megalapozott voltára is.

A másodfokú bíróság döntése és annak indokai

- [26] Az alperesek fellebbezése részben alapos.
- [27] Az elsőfokú bíróság a szükséges bizonyítást lefolytatta, az alapján a tényállást részben helyesen állapította meg. A bizonyítékok eltérő értékelésével részben eltérő tényállás alapján a másodfokú bíróság részben eltérő jogi következtetésekre jutott, amely az érdemi döntésre is kihatott.
- [28] Az alperesek fellebbezéssel nem támadták az elsőfokú ítélet ápolási költség és keresetvesztés megfizetésére vonatkozó rendelkezéseit, ezért ezzel összefüggésben a másodfokú bíróság mellőzte az elsőfokú ítélet felülbírálatát.
- [29] A felperes által havi 20.000 forint összegben igényelt háztartási járadék összegét, illetve jogalapját illetően a másodfokú bíróság részben alaposnak találta az alperesek fellebbezését. Ennek során annak tulajdonított jelentőséget, hogy a felperes a háztartási járadékkal összefüggő igényét a balesetből eredő és állandósult fizikai állapotára, bal karja mozgásának nehezítettségére alapította és arra, hogy ennek okán a háztartási és a ház körüli munkák elvégzésében jelentős mértékben akadályoztatva van, rendszeresen hozzátartozók, illetve mások segítségére szorul.
- [30] Az elsőfokú bíróság a lefolytatott bizonyítás adataival ellentétesen a Pp. 206.§ (1) bekezdése megsértésével állapította meg, hogy a felperes személyes nyilatkozata, továbbá tanú 1 és tanú 2 tanúk vallomása egybehangzó volt a tekintetben, hogy a felperes a ház körüli és a háztartási munkákban csak segítséggel tud tevékenykedni.

- [31] Ebben a kérdésben a felperes sem tett teljes mértékben ellentmondásmentes nyilatkozatokat. Kereseti kérelmét a háztartási munkában történt akadályozottságára alapította, ennek ellenére azt adta elő, hogy a házban elvégzendő háztartási munkákat el tudja látni. A felperes a 40.M.2469/2017/7. sorszámú jegyzőkönyvben rögzített nyilatkozatában előadta, hogy a felmosást, a porszívózást és a főzést el tudja látni, egyedül az ablaktisztítás és a függöny levétele tekintetében állította, hogy segítségre szorul. A korábbi eljárásban, a 40.M.3618/2014/13. számú jegyzőkönyvben a felperes szintén azt adta elő, hogy a porszívózást, mosogatást el tudja végezni, kizárólag a kerti munkákat nem tudja ellátni. Ehhez képest utóbb, önmagának ellentmondva a felperes azt állította, hogy a legnagyobb lánya segít neki sokat a háztartás körüli munkákban és emiatt háttérbe szorítja a saját tanulmányait is.
- [32] tanú 2 tanúvallomása sem támasztotta alá a keresetben hivatkozottakat. A tanú valóban előadta, hogy segített a felperesnek, ugyanakkor konkrétumként kizárólag a magasan lévő tárgyak levételét jelölte meg. A felperes házastársa azt állította, hogy tanú 2 rendszeresen segít a felperesnek, ezzel szemben tanú 2 a 40.M.2469/2017/7. számú jegyzőkönyvben azt állította, hogy a vallomása megtételét megelőzően, azaz 2018. szeptember 6-a előtt már kb. negyed éve nem segített a felperesnek, nem is járt hozzájuk. A család életéről alapvetően másoktól szerzett információi voltak. Ezt az állítást a felperes sem cáfolta. A felperes házastársa szintén nem tudott olyan konkrét háztartási feladatokat elmondani, amelyekben a felperes akadályozott, illetve amelyeket helyette mások látnak el. Csupán azt adta elő, hogy a nagyobb gyermekek segítenek a felperesnek, azonban ezzel kapcsolatban semmilyen konkrétumot nem közölt sem a felperes, sem a házastársa. Mindezt egybevetve tanú 2 tanúvallomásával, a felperes nyilatkozatai és a tanúvallomások alapján nem lehetett megállapítani, hogy a felperes milyen konkrét, a háztartási munkákkal összefüggő tevékenység ellátásában akadályozott, vagy nehezített, illetve kik, milyen tevékenységben, milyen rendszerességgel nyújtanak számára segítséget.
- [33] A másodfokú bíróság a bizonyítás adatai alapján kizárólag azt a tényt találta kellő alapossággal bizonyítottnak, hogy a felperes olyan feladatokban szorult segítségre, amelyekhez a karja használata fokozottan szükséges, illetve tárgyak leemelése során akadályozott. Konkrét feladatként kizárólag az ablaktisztítással összefüggő tevékenységhez nyújtott segítség volt megállapítható. Ezen kívül kizárólag a ház körüli munkákkal kapcsolatos segítségnyújtás tekinthető bizonyítottnak, melyet egyértelműen alátámasztott a felperes házastársának tanú 1-nek a tanúvallomása. A tanú a felperessel egyezően adta elő azt, hogy a felperes a balesetet követően a kerti munkákat már nem tudja elvégezni. Ezzel kapcsolatban a felperes házastársa azt is előadta, hogy emiatt a kertet már bevetették fűvel és a korábbi zöldségtermesztést is kénytelen volt a felperes befejezni. A felperes és házastársa egyértelmű nyilatkozatot tettek azzal kapcsolatban, hogy a balesetet megelőzően a felperes minden feladatot ellátott a kertben, azt szükség esetén felásta és a zöldségtermesztést végzett. Ezzel kapcsolatban a felperes házastársa arra is nyilatkozott, hogy a kerti munkákat a baleset óta ő végzi a felperes helyett, ezt cáfoló adat, bizonyíték nem merült fel a perben.
- [34] Az ekként pontosított tényállásra figyelemmel kellett értékelni a háztartási járadék indokoltságát, összegét. A fentiekből következően a házban végzendő háztartási munkákat illetően nem lehetett egyértelműen megállapítani a felperesnek nyújtandó munkavégzés mibenlétét, gyakoriságát, rendszerességét, továbbá azt sem, hogy az egyes segítségnyújtások kitől és milyen jellegű feladatok elvégzésére vonatkoznak. Az ablaktisztítással, tárgyak emelésével kapcsolatos nehézségeket az alperesek a fellebbezésükben nem vitatták, azt a bizonyítékok is alátámasztották. Ezen kívül a ház körüli munkákat érintő akadályoztatás, segítségnyújtás is bizonyított volt. Ebből következően a felperes számára nyújtandó és bizonyítottan indokolt segítség nem tette megalapozottá a havi 20.000

forintos járadék megfizetését. Ezért a másodfokú bíróság ezt az összeget eltúlzottnak találta. Mindezekre tekintettel a háztartási járadék összegét havi 5.000 forintra szállította le és ennek megfelelően megváltoztatta a háztartási járadék lejárt összegére vonatkozó ítéleti rendelkezést is (60 hónap és 5000 forint szorzata alapján).

- [35] A másodfokú bíróság a sérelemdíj tárgyában nem találta alaposnak az alperesek fellebbezését. Ezzel összefüggésben az elsőfokú bíróság helyesen vette figyelembe, hogy az Mt. 9. § (1) bekezdése értelmében a munkavállaló személyiségi jogainak megsértése esetén a Ptk. 2:42-54. §, illetve 2:52. § (2), (3) bekezdés és 2:53. §-a alkalmazandó. A sérelemdíj az emberi személyiség értékminősége változásának kompenzálására hivatott, abban az esetben állapítható meg, amennyiben a személyiséget jellemző helyzet a korábbihoz képest hátrányosan változik meg (Kúria Mfv.II.10.237/2019/4.). Figyelembe kellett venni a sérelemdíj összegének meghatározásakor, hogy a sérelemdíj a személyiségi jogok megsértésének vagyoni elégtétellel történő kompenzációja, amely jellegét tekintve egy kárpótlás, egy elégtétel kíván lenni az elszenvedett nem vagyoni hátrányért.
- [36] A felperes az egészsége sérelmével és az ennek következtében kialakult családjára is kiható nehézségeivel, akadályozottságával összefüggésben igényelte sérelemdíj megfizetését. Az elsőfokú bíróság helytállóan tulajdonított alapvető jelentőséget a baleset következtében megvalósult tartós, maradandó egészségsérelemnek és a felperes életkorának (Mfv.I.10.418/2011/4.) A perben kirendelt orvosszakértő megállapította, hogy a felperes állapotában javulás nem várható, abban az életkora előrehaladtával csak további romlás következhet be. A felperes nem csupán nehéz és közepesen nehéz fizikai munka ellátására vált alkalmatlanná, hanem könnyű fizikai munkát is csak korlátozással képes ellátni, mivel 2 kg feletti súly emelése már nem javasolt a számára. Mindez alapvetően kihatott a felperes balesetet követő fizikai állapotára, teljesítőképességére, a munkavállalási lehetőségeire. Annak ténye sem volt vitatott, hogy a felperes a 2016. augusztusában született gyermeke mindennapi ellátásában is nehezített a helyzete, az elsőfokú bíróság helyesen tulajdonított jelentőséget annak is, hogy a felperesnek családanyaként gyermekeiről is gondoskodnia kell.
- [37] A másodfokú bíróság helytállónak találta a balesetet követően vállalt gyermek nevelésével, gondozásával kapcsolatos nehézségek értékelését a sérelemdíj körében. A felperesnek - a sérülése ellenére - alapvető joga, hogy gyermeket vállaljon. A gyermeke ellátásában, gondozásában felmerülő nehézségek a sérelemdíj összecszerűségét befolyásolhatták. Nem volt vitatott és a felperes e körben egyértelmű nyilatkozatokat tett, hogy a gyermekével való foglalkozás, játszótéri tevékenység, a mindennapi gondozás nehézséget okoz. A felperes előadását, miszerint a már 10 kg-nál nehezebb gyermeket felemelni sem tudja, az alperesek sem vitatták. Az a körülmény, hogy a gyermek vállalásakor a felperes tisztában volt az egészségi állapotával, nem értékelhető a sérelemdíj összegét csökkentő tényezőként, hiszen a felperes még ebben az állapotban is vállalta egy gyermek felnevelését úgy, hogy az orvosszakértői vélemény is alátámasztja, hogy a baleset következtében 2 kg-nál nagyobb súly felemelése számára nehézséggel jár. A felperes, illetve házastársa családalapítással összefüggő alapvető igényeit nem kellett az alapján korlátozniuk, hogy a baleset miatt kialakult állapot és az alperesek esetleges felelőssége miatt ne vállaljanak gyermeket. A gyermek nevelésével kapcsolatos nehézségek ebből következően értékelhetők voltak a sérelemdíj körében.
- [38] A sérelemdíj összegét nem csökkentette az a tény, hogy a felperes a baleset folytán nem vált munkaképtelenné, illetve az önkormányzatnál közfoglalkoztatásban is részt vett. Önmagában a közfoglalkoztatásban való részvétel éppen a vagyoni kár mérséklésével kapcsolatos felperesi

törekvést támasztotta alá, függetlenül attól, hogy a II. rendű alperes foglalkoztatási ajánlatát a felperes nem fogadta el, amely egyébként konkrét munkakör megjelölést nem is tartalmazott. Ugyanakkor az orvosszakértői vélemény alátámasztotta, hogy a felperes még a könnyű fizikai munkára is csak a megváltozott teljesítőképessége, testi adottságai figyelembevételével, korlátozottan képes. Peradat, hogy a felperes kereskedelmi alapfokú végzettséggel rendelkezik, 8 általános iskolai végzettsége van, ami szintén befolyásolja az elhelyezkedési lehetőségeit, hiszen alapvetően a fizikai munka területén van lehetősége munkát vállalni.

- [39] Tévesen hivatkozott az elsőfokú bíróság a sérelemdíj összegszerűsége körében arra, hogy a felperesnek a legnagyobb gyermeke is segítséget nyújt a háztartásban, ami kihat a gyermek tanulással, szabadidejével, gyermeklétével kapcsolatos saját élményeire, lehetőségeire. Ezzel összefüggésben az I. rendű alperes helytállóan hivatkozott arra, hogy ezek a körülmények még bizonyítottaságuk esetén sem alapozhatták meg a felperes sérelemdíjával kapcsolatos igénye összegszerűségét. Ezen körülmények bizonyítása a háztartási járadék összegszerűségét befolyásolhatta, ugyanakkor a felperes gyermekének segítségnyújtása, tanulmányai és baráti, családi kapcsolatainak mikénti alakulása nem nyert bizonyítást a perben.
- [40] Az elsőfokú bíróság helyesen mutatott rá, hogy a baleset következtében a felperes nem fogja tudni a jövőben sem úgy használni a karját, mint a balesetet megelőzően. Ezzel kapcsolatban egyébként a felperes előadta, hogy gépjárművet vezetni már nem tud és kerékpározni sem tud a bal karja miatt, mely körülményeket az alperesek szintén nem vitattak. Mindez szükségszerűen kihatott a felperes életvitelére, azt hátrányosan változtatva meg. A felperes korlátozottan tud részt venni a kisebb gyermeke mindennapi életében, a vele való játszás tevékenység, a gyermek gondozása nyilvánvalóan nem valósulhat meg ugyanúgy, mint amikor a szülő mindkét karja teljesen ép. Mindezen körülményeket figyelembe véve, a másodfokú bíróság a felperes által bizonyított, az életvitelében bekövetkezett hátrányokkal arányban állónak találta az általa igényelt és az elsőfokú bíróság által megállapított sérelemdíj összegét, ezért annak mérséklésére az alperesek fellebbezése alapján nem látott lehetőséget.
- [41] Mindezek alapján a másodfokú bíróság a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú ítélet fellebbezéssel érintett rendelkezéseit tekintve a sérelemdíjra vonatkozó részt helybenhagyta, a háztartási járadékra vonatkozó rendelkezést a járadék havi összege és a lejárt összeg tekintetében részben megváltoztatta.
- [42] A másodfokú bíróság a felperes javára megítélt elsőfokú perköltség összegét (370.000 forint) nem találta szükségesnek leszállítani. Az összeg meghatározásakor az elsőfokú bíróság helytállóan figyelembe vette a megelőző eljárás során keletkezett perköltség igényt. A felperes pernyertességének arányát lényegesen nem érintette a járadék összegének leszállítása. Az elsőfokú bíróság által a Pp. 78.§-a alapján meghatározott összeget a másodfokú bíróság nem találta eltúlzottnak a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3.§-ában foglaltakra sem, mivel az összeg arányban állt a perben kifejtett képviseleti tevékenységgel, a perben tartott tárgyalások számával, a felperes által készített beadványok munka- és időigényességével.
- [43] A másodfokú bíróság szükségesnek találta az alperesek által fizetendő első- és másodfokú illeték összegének megváltoztatását a járadék összegének mérséklésére tekintettel. A Pp. 24.§ (2) bekezdésének a) pontja alapján a járadék egyévi összege, azaz 240.000 forint tekintetében, az

alperesek pervesztessége 60.000 forint vonatkozásában volt megállapítható. Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (továbbiakban: Itv.) 42.§ (1) bekezdése és 46.§ (1) bekezdése alapján meghatározott ezen felüli - járadékra vonatkozó - illetéket vont le a másodfokú bíróság az alpereseket terhelő eljárási és fellebbezési illeték összegéből. E szerint az alperesek a keresetben meghatározott járadék negyede vonatkozásában lettek pervesztések, a háromnegyed rész (240.000 forint 3/4-e azaz 180.000) tekintetében pernyertesek lettek. Az ez alapján számított 10.800 (6%) forinttal, illetve 14.400 forinttal (8%) kellett csökkenteni az elsőfokú és a fellebbezési illeték összegét. A megállapított összeg, az elsőfokú ítéletben foglaltakat alapul véve helyesen: 304.060 forint elsőfokú, és 353.520 forint fellebbezési illeték.

Záró rendelkezések

- [44] Az alperesek fellebbezése kisebb részben volt alapos, a háztartási járadék tekintetében azt az igényelt összeg $\frac{1}{4}$ -ében találta alaposnak a másodfokú bíróság, ugyanakkor a sérelemdíj 4.000.000 forint összege tekintetében alaptalanul éltek fellebbezéssel az alperesek. A felperes tehát nagyobb részben pernyertes lett, ezért a másodfokú bíróság a pervesztesség arányára is figyelemmel a Pp. 77.-78.§-ai alapján 50.000 forint másodfokú perköltség egyetemleges megfizetésére kötelezte az alpereseket.
- [45] A másodfokú bíróság az Itv. 51.§ (1) bekezdése alapján mellőzte újabb fellebbezési illeték megállapítását.
- [46] A felek tárgyalás tartását nem kérték, a másodfokú bíróság a fellebbezést a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készültségről szóló 2020. évi LVIII. törvény 143. § (3) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2021. január 14.

. Orosz Andrea s.k.
a tanács elnöke

dr. Laczó Adrienn Lilla s.k.
előadó bíró

dr. Szalai Beatrix s.k.
bíró